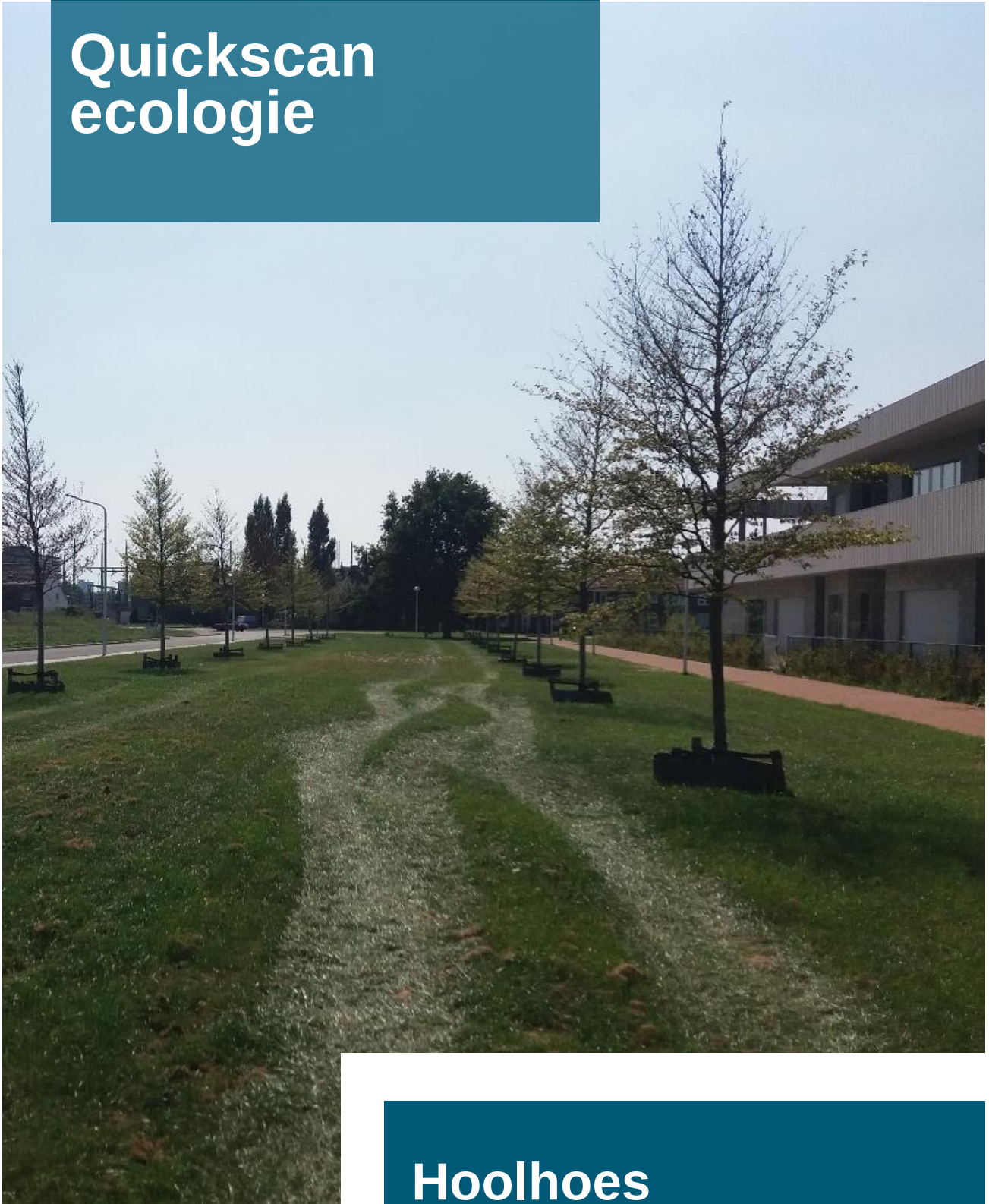

Quicksan ecologie

**Hoolhoes
Maastricht**

BTL

Advies

COLOFON

QUICKSCAN ECOLOGIE

HOOLHOES MAASTRICHT

OPDRACHTNEMER

BTL Advies B.V.
Stationsstraat 61
6168 AE Elsloo
Postbus 576
T 046 436 08 50
E adviesstein@btl.nl

OPDRACHTGEVER

Gemeente Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

PROJECTNUMMER

724046

STATUS

Definitief

VERSIE

Versie 2

DATUM

22 02 2018

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Wettelijke bescherming	5
1.3 Beschrijving plangebied	7
2 WERKWIJZE	8
2.1 Bronnen- en literatuuronderzoek	8
2.2 Biotootoets	8
3 ONDERZOEKSRESULTATEN	10
3.1 Bronnen- en literatuuronderzoek	10
3.2 Biotootoets	13
3.3 Advies houtsingel tussen spoorloot en plangebied	15
4 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	16
4.1 Beoordeling effecten geplande ingreep op beschermde soorten	16
4.2 Beoordeling effecten geplande ingreep op beschermde gebieden	18
5 CONCLUSIE	20
BRONNEN	21
BIJLAGEN	22
Bijlage 1 Beschermingskader	24

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Maastricht is voornemens een bestemmingsplanwijziging door te voeren waarbij een paragraaf ecologie noodzakelijk is. De bestemmingsplanwijziging is noodzakelijk, omdat de gemeente Maastricht voornemens is een bouwblok van 2300 m² te realiseren voor commerciële functies, zoals een supermarkt, 28 sociale huurwoningen voor ouderen en 42 grondgebonden vrije sector woningen. Voordat met de bebouwing kan worden gestart moet nog een tweetal garageboxen worden gesloopt. De aanwezige houtsingel tussen de spoorwaaier en het plangebied wordt omgevormd naar een vitale houtsingel. De geplande ontwikkelingen vallen onder “ruimtelijke inrichting- of ontwikkeling”.

Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen en -ontwikkelingen, zoals de sloop van gebouwen, verplicht de Wet natuurbescherming de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van bij wet beschermde soorten en gebieden. In hoofdstuk 2 wordt de werkwijze van het onderzoek beschreven. De resultaten van het onderzoek en het advies voor de houtsingel worden behandeld in hoofdstuk 3 werkwijze. De toetsing aan de Wet natuurbescherming komt ter sprake in het vierde hoofdstuk, gevolgd door de conclusie in het laatste hoofdstuk.

1.2 WETTELIJKE BESCHERMING

Wetgeving

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd). Enerzijds richt de Wnb zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden. Deze gebieden bestaan uit Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor de Europese natuurgebieden die bescherming genieten onder de Vogel- en Habitatrichtlijn. Activiteiten die schade toebrengen aan de beschermde natuur in deze gebieden zijn verboden.

Anderzijds richt de wet zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende plant- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het ‘Nee, tenzij...’ principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan (in de vorm van een vrijstelling of verleende ontheffing). In de Wet natuurbescherming wordt onderscheid gemaakt in een drietal beschermingsregimes. Deze zijn hieronder toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als beschreven in de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden, verstoren of vangen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om van nature in Nederland in het wild levende dieren als beschreven in de Habitatrichtlijn (Bijlage IV), Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn te doden, verstoren of vangen in hun natuurlijke leefgebied.

Beschermingsregime andere soorten (§ 3.3): Deze soorten zijn nationaal beschermd. Hierin staat beschreven dat het verboden is om flora en fauna beschreven in bijlage onderdeel A van Wet natuurbescherming opzettelijk te doden of vangen. Naast het beschermen van de soorten worden ook de voortplantings- en rustplaatsen beschermd, het is verboden om deze opzettelijk te beschadigen of vernielen.

In de Wnb geldt dat de provincies overwegend het bevoegd gezag vormen. In dit geval is de provincie Limburg bevoegd gezag. Deze provincie heeft in de Omgevingsverordening aanvullende voorwaarden opgesteld, waarin onder andere de vrijstelling van soorten voor bepaalde activiteiten is geregeld. De gewijzigde Omgevingsverordening wordt binnenkort gepubliceerd.

In verband met handelingen die betrekking hebben op de uitvoering van ruimtelijke inrichting of -ontwikkeling, is het toegestaan om de soorten genoemd in tabel 1.1 te vangen en hun vaste voortplantings- en rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Tabel 1.1. Vrijgestelde soorten provincie Limburg

Soort	
Bruine kikker	Hermelijn
Gewone pad	Huisspitsmuis
Kleine watersalamander	Konijn
Meerkikker	Molmuis
Middelste groene kikker	Ondergrondse woelmuis
Aardmuis	Ree
Bosmuis	Rosse woelmuis
Bunzing	Tweekleurige bosspitsmuis
Dwergmuis	Veldmuis
Dwergspitsmuis	Vos
Egel	Wezel
Gewone bosspitsmuis	Woelrat
Haas	

Een uitgebreidere beschrijving van de natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1 beschermingskader.

1.3 BESCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied bevindt zich in het noordelijke deel van Maastricht in de wijk Limmel. Het plangebied ligt ingeklemd tussen de woonwijk Limmel, de spoorlijn Maastricht – Sittard aan de oostkant en aan de noordzijde een park. Het terrein bestaat o.a. uit een braakliggend terrein, met een basketbalveldje en een schoolgebouw. Aan de westkant tegen de bebouwing staan enkele garageboxen. Aan de noord- en oostgrens van het plangebied ligt een watergang en is een houtsingel aanwezig.

Afbeelding 1.1 Globale ligging plangebied (binnen rode lijn) en de houtsingel (gele lijn). Bron Google Maps.

Afbeelding 1.2 Voorgenomen ontwikkeling binnen plangebied. Bron gemeente Maastricht.

2 WERKWIJZE

Deze Quicksan ecologie omvat een oriënterend onderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten en de ligging ten opzichte van gebieden met een beschermde status. Het onderzoek bestaat uit een bronnen- en literatuuronderzoek en een biotooptoets. In dit hoofdstuk is per onderdeel de werkwijze beschreven.

2.1 BRONNEN- EN LITERATUURONDERZOEK

Het bronnen- en literatuuronderzoek bevat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de al bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio volgens de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Hierin zijn alle relevante waarnemingen geanalyseerd (in de periode 2012 t/m 2017) om een inschatting te maken van de te verwachten natuurwaarden in het plangebied. Tevens is gebruik gemaakt van drie, door de gemeente Maastricht aangeleverde ecologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied. Het betreft de volgende onderzoeken:

1. Vleermuisonderzoek verkabeling, Limmel, opgesteld door Tauw in 2013.
2. Bomeninventarisatie en ecologisch onderzoek verkabeling Limmel, opgesteld door Tauw in 2013.
3. Quicksan ecologie verkabeling 150 KV-lijnen te Limmel, opgesteld door TenneT TSO in 2010.

Alle volgens de Wnb te beschermen soorten (zoals opgenomen in de wet, d.d. 16 december 2015) die in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van het plangebied zijn gemeld in de NDFF, zijn opgenomen. Daarvoor is rondom het plangebied een straal van circa 1 kilometer aangehouden. Soorten die op grond van de Omgevingsverordening Limburg een vrijstelling hebben gekregen voor werkzaamheden die vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen (zie tabel 1.1), zijn niet meegenomen. Van de vogels zijn alleen de soorten opgenomen welke zijn aangemerkt als vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten). Ook zijn vogelsoorten opgenomen welke zeldzaam zijn in de omgeving en waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als er sprake is van zwaarwegende ecologische omstandigheden (categorie 5 van de vaste nesten). Soort(groepen) die niet relevant zijn, omdat het voorkomen ervan op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken kan worden uitgesloten, zijn buiten beschouwing gelaten.

Om te onderzoeken of de geplande ontwikkeling effect heeft op in de omgeving aanwezige beschermde gebieden (en bijbehorende doelsoorten) zijn kaarten geraadpleegd van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden in het kader van de Habitat- en/of Vogelrichtlijn en het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (hierna genoemd NNN). Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor de Natura 2000-gebieden. Voor de toetsing van mogelijke effecten op de Natura2000-gebieden is gebruik gemaakt van de effectenindicator van dit ministerie. Voor het NNN is de site van de provincie Limburg geraadpleegd.

2.2 BIOTOOPTOETS

De biotooptoets betreft een veldbezoek waarin een inschatting is gemaakt van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek zijn in het veld getoetst en indien nodig aangevuld.

De biotooptoets is uitgevoerd op 29 augustus. Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd waren niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtaktief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratieroutes vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Voor planten is gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de groeiplaats. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de

biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De gebouwen zijn van buitenaf geïnspecteerd. De watergangen aan de noordelijke en oostelijke grens van het plangebied zijn steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet. Aanvullend is op 12 september met behulp van een batdetector het plangebied onderzocht op activiteit van vleermuizen.

Aansluitend aan de biotooptoets is de houtsingel tussen de spoorsloot en het plangebied onderzocht op de mogelijkheden deze houtsingel om te vormen naar een vitale houtsingel. De bevindingen zijn uitgewerkt in een advies, dat in hoofdstuk 3.3 is opgenomen.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het bronnen- en literatuuronderzoek. Vervolgens worden de resultaten van de biotooptoets toegelicht.

3.1 BRONNEN- EN LITERATUURONDERZOEK

Vogels

Van de soortgroep vogels zijn waarnemingen bekend van soorten waarvan de nesten permanent zijn beschermd (categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten). Ten oosten van het plangebied in de wijk Limmel zijn in de NDFF waarnemingen van huismus en gierzwaluw gemeld.

Voor de overige soorten geldt dat zij wel als broedvogel in de omgeving van het plangebied voorkomen, maar dat geen nest- en territorium-indicerende waarnemingen bekend zijn ter hoogte van het plangebied zelf. Het gaat om enkele waarnemingen van buizerd.

Daarnaast zijn waarnemingen bekend van vogelsoorten, waarvan de nesten in bijzondere situaties permanent zijn beschermd (categorie 5 van de vaste nesten). In de gegevens van de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van categorie 5 vaste nesten.

Grondgebonden zoogdieren

In de woonwijk Limmel is maar een waarneming opgenomen in de NDFF van een steenmarter. Verspreid in de omgeving zijn waarnemingen van egel bekend. In de parkzone ten noorden van plangebied zijn waarnemingen van eekhoorn bekend (Tennet, 2010 en Tauw, 2013).

Vleermuizen

Uit de gegevens van de NDFF zijn vele tientallen waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis. Het gaat allen om foeragerende en overvliegende individuen. Andere soorten zijn niet bekend uit de data van de NDFF. In de landgoederenzone, op ongeveer 1,5 km ten noorden van plangebied is een waarneming van watervleermuis bekend. Uit het uitgevoerde vleermuisonderzoek (Tauw, 2013) ten noorden van plangebied (park rondom hotelschool) blijkt dat het gebied een belangrijke vliegroute voor vleermuizen is.

Reptielen en amfibieën

Aan de Sionsweg (in de wijk Limmel) op 1000 meter zuidelijk van het plangebied is in de NDFF een waarneming bekend van een kamsalamander. Hazelworm en muurhagedis komen niet voor in de buurt van het plangebied. Van deze soorten zijn alleen waarnemingen bekend op ruim 1 km ten westen vanaf het plangebied (Tauw, 2013).

Vaatplanten en overige soortgroepen

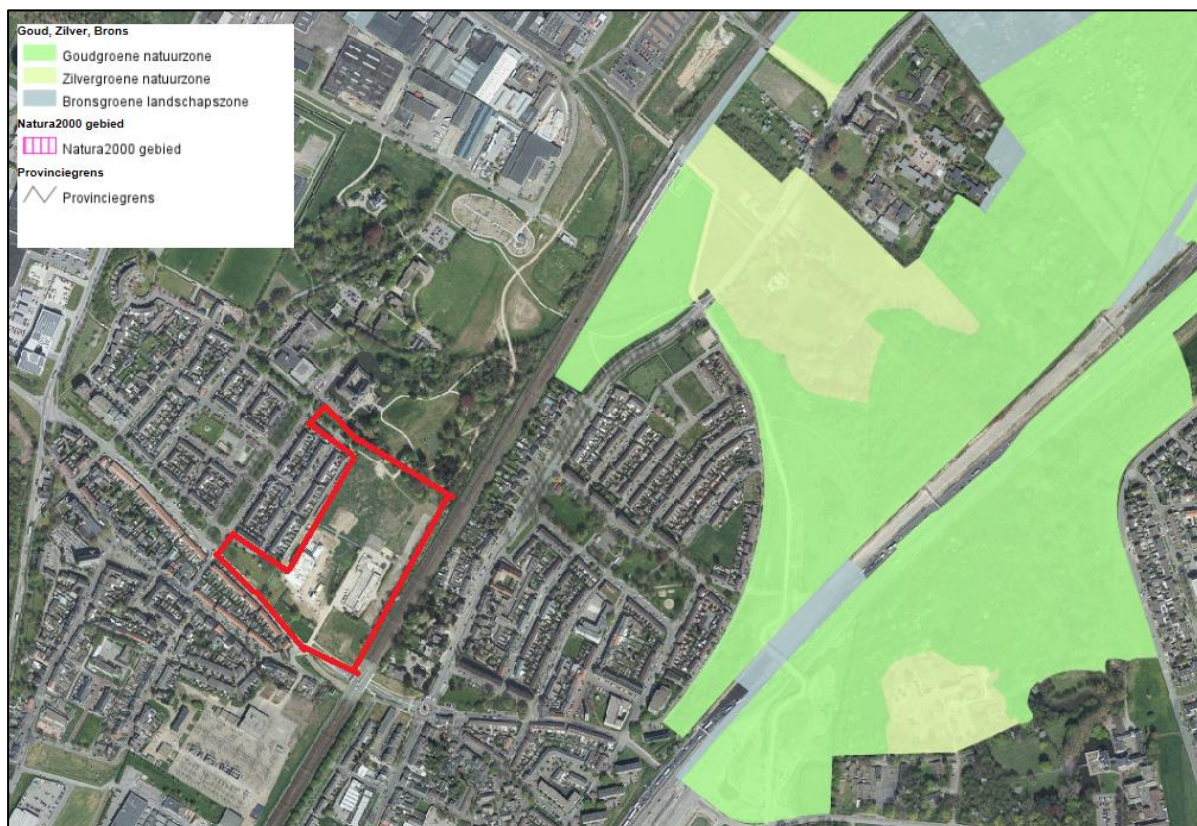
Uit de gegevens van de NDFF en de aangeleverde documenten zijn geen waarnemingen bekend van vaatplanten en overige soortgroepen.

Gebiedsbescherming

Uit de gegevens van Provincie Limburg blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Nationaal Natuurnetwerk (hierna NNN genoemd) en Vogel- en Habitatrichtlijn (zie afbeelding 3.1). Het dichtstbijzijnde gebied dat onderdeel vormt van het NNN bevindt zich op ongeveer 500 meter ten noordoosten van het plangebied. Een negatief effect op het NNN wordt niet verwacht. Zie ook afbeelding 3.1

Het dichtstbijzijnde gebied dat onderdeel vormt van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied ligt op ongeveer twee kilometer ten noordwesten van het plangebied. Dit betreft het Natura 2000-gebied Grensmaas. Daarnaast liggen nog vijf natura 200-gebieden op korte afstand (<10 km) van het plangebied. Dit zijn de volgende gebieden en de ligging ten opzichte tot het plangebied (Zie afbeelding 3.2):

- Bunderbos op ruim 5 km ten noorden
- Bemelerberg en Schiepersberg op 3,5 km ten zuidoosten
- Geuldal op 3,5 km ten oosten
- Savelsbos op ruim 5,5 km ten zuidoosten
- Sint Pietersberg op meer dan 6 km zuidelijk.
- Mechelse Heide en vallei van de Ziepbeek (België) op 8 km noordwestelijk

Afbeelding 3.1. Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de goudgroene natuurzone (groen), zilvergroene natuurzone (geel) en de brongroene landschapszone (grijsblauw). Bron: Gisviewer Provincie Limburg.

Afbeelding 3.2. Ligging plangebied (binnen rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (paars gearceerd). Bron gisviewer provincie Limburg.

3.2 BIOTOOPTOETS

De biotooptoets is uitgevoerd door één ecooloog van BTL Advies samen met de opdrachtgever op 29 augustus 2017 onder gunstige omstandigheden, namelijk zonnig, zwakke wind en ongeveer 30 graden Celsius.

Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein. Aan de oostkant is een houtsingel en watergang aanwezig. Op het perceel bevinden zich een parkeerplaats, schoolgebouw en een basketbalveld. Aan de westkant zijn enkele garageboxen aanwezig. In het zuidwesten staan enkele solitaire bomen (afbeelding 3.3 en 3.4).

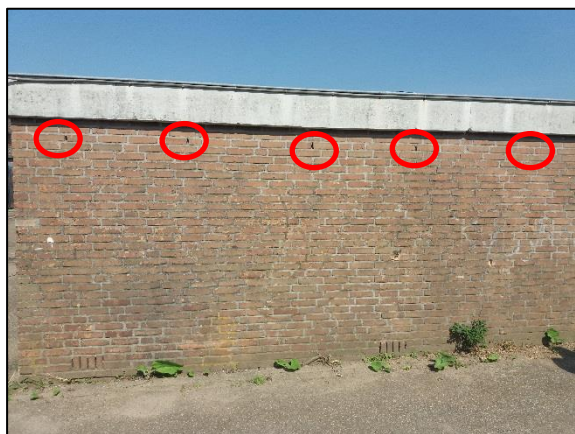
Afbeelding 3.3. Plangebied, gezien vanuit het noorden.

Afbeelding 3.4. Noordgrens plangebied.

Het braakliggend terrein is begroeid met gras en ruigtekruiden, zoals gewone rolklaver, witte klaver, melganzevoet en een solitaire vlierstruik met ondergroei van braamstruiken. Sommige delen van het plangebied zijn schraler en daar is de vegetatie opener. Beschermde planten zijn op het terrein niet aangetroffen. Op het terrein vlogen enkele icarusblauwtjes en een kleine vuurvinder. Rondom de braamstruiken en de grondwal (oosten plangebied) liggen puinresten. De puinresten zijn gecontroleerd op potentiële rustplaatsen van reptielen en amfibieën door ze om te draaien. Onder de resten is een volwassen vrouwtje van de kleine watersalamander aangetroffen (figuur 3.7). Holten en/of nesten van dieren zijn niet aangetroffen binnen het plangebied.

Aan de westkant van het plangebied tegen de woonwijk liggen twee grote garageboxen. Beide garageboxen hebben aan alle gevels open stootvoegen, deze deels zijn gevuld met spinrag en stof. Hierdoor zijn ruimtes in de spouwmuuren bereikbaar voor vleermuizen. De garageboxen hebben maar een geringe hoogte (ongeveer 2 meter), wat aan de lage kant is voor een vleermuisverblijfplaats. Sporen zijn echter niet aangetroffen. (afbeelding 3.5 en 3.6). Op 12 september zijn de garageboxen geïnventariseerd op het voorkomen van vleermuizen. Dit is gebeurd met behulp van een batdetector. Het onderzoek is uitgevoerd onder gunstige omstandigheden. Tijdens het vleermuisonderzoek is geen activiteit waargenomen en zijn binnen het plangebied geen waarnemingen gedaan van vleermuizen. Echter in de woonwijk buiten het plangebied zijn meerdere waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuis.

Afbeelding 3.5 Garagebox met open stootvoegen (rode cirkel).

Afbeelding 3.6. Plangebied gezien in het noordwesten.

De watergangen aan de west- en noordzijde zijn steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet. Er zijn geen dieren aangetroffen, omdat de watergangen maar zeer beperkt water bevatten (max 50 cm). Aan de noordelijke watergang zijn een tiental groene kikkers waargenomen. (afbeelding 3.8)

Afbeelding 3.7 Kleine watersalamander

Afbeelding 3.8 Watergang tussen het plangebied en spoorlijn

Tussen de spoorlijn en de houtsingel ligt een watergang, die aan beide oever sterk begroeid is met bomen en een ondergroei van struweel. Aan de westoever ligt naast de houtsingel een grondwal waar naast een hoogspanningskabel aanwezig is in de grond. In de bomen zijn geen vogelnesten aangetroffen en de bomen bevatten geen holtes. De bomenrij lijkt grotendeels af te takelen en er staan enkele dode bomen. Echter is de bomenrij de enige noord-zuidverbinding als lijnvormig element. Deze houtsingel is geschikt als potentiële vliegroute voor vleermuizen. Zie ook afbeelding 3.8 en 3.9.

Afbeelding 3.9 Niet vitale eikenboom in bomenrij

Afbeelding 3.10 Begroeiing tussen spoorlijn en plangebied

3.3 ADVIES HOUSINGEL TUSSEN SPOORSLOOT EN PLANGEBIED

Aansluitend aan de biotooptoets is samen met de opdrachtgever de aanwezige houtsingel tussen de spoorloot en het plangebied bekeken. Uit de bevindingen van dit bezoek is een advies opgesteld om de houtsingel te herinrichten. Tijdens een eerder uitgevoerd vleermuisonderzoek ten noorden van het plangebied is een belangrijke vliegroute aangetroffen voor vleermuizen, die aansluit op de aanwezige houtsingel (Tauw, 2013).

Bevindingen biotooptoets

De houtsingel is in slecht staat en bevat kwijnende bomen, zoals zomereik, zoete kers en wilgen (zie ook afbeelding 3.8 en 3.9). De wens van de gemeente Maastricht is om deze houtsingel in enkele fases om te vormen naar een vitale houtsingel, die een natuurlijke barrière vormt tussen de spoorlijn en het plangebied. Hierdoor wordt op een natuurlijke manier de druk bereden spoorlijn afgeschermd. Daarbij is de aanleg van een geluidswal niet wenselijk door de verhoogde ligging van de spoorlijn.

Afbeelding 3.10: Voorbeeld fasering omvormen houtsingel.

Advies omvormen houtsingel

Het omvormen van de houtsingel wordt in drie fasen uitgevoerd, om zo het lijnvormige karakter te handhaven. Bij de heraanplant wordt gebruik gemaakt van inheemse bomen en struiken. Bijvoorbeeld kan gekozen worden voor een mix van inheemse struiken (hazelaar, Gelderse roos, kardinaalsmuts, meidoorn en rode kornoelje met verspreid een boomvormer (zomereik, gewone esdoorn, beuk) om de tien meter. Bij het omvormen moeten bestaande vitale bomen gespaard worden, indien gewenst en mogelijk. Onderstaand wordt de fasering verder toegelicht. De drie fasen zijn ook toegelicht in afbeelding 3.9. Belangrijk is dat per fase maximaal 20 meter wordt aangepakt.

Fase 1 winter 2017/2018

Aanplant van inheemse bomen en struiken op de locaties waarbij geen begroeiing aanwezig is.

Fase 2 winter 2018/2019:

Niet vitale bomen worden verwijderd en op dezelfde locaties worden inheemse bomen en struiken ingeplant.

Fase 3 winter 2021/2022:

Niet vitale bomen worden verwijderd en op dezelfde locaties worden inheemse bomen en struiken ingeplant.

4 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

4.1 BEOORDELING EFFECTEN GEPLANDE INGREEP OP BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf zijn de bevindingen van het onderzoek getoetst aan de vigerende natuurwetgeving en is ingegaan op de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende populaties van beschermde soorten. Hierbij zijn alleen de relevante soortgroepen opgenomen, waarvoor het plangebied en directe omgeving een betekenis heeft en mogelijk negatieve effecten aan de orde zijn. Daarnaast is de wijze van mitigeren beschreven om schade aan soorten te voorkomen.

4.1.1 Broedvogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Omdat voor de meeste soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Wnb. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Met de werkzaamheden worden enkel bomen en struiken gekapt rondom de gebouwen en de houtsingel wordt gefaseerd omgevormd. Tijdens de sloopwerkzaamheden moet rekening worden gehouden met nestelende en broedende vogels binnen het plangebied, met name in en rond de bomen en struiken aan de oostelijk zijde van het plangebied.

Categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten

Verblijfplaatsen van vogels, die deze het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten. Hieronder vallen bijvoorbeeld nesten van de meeste soorten roofvogels als de buizerd, sperwer en steenuil. Nesten van roofvogels zijn niet aangetroffen in het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van vogels (vaste nesten categorie 1 t/m 4). Ook ontbreken geschikte nestplaatsen in de vorm van bomen en spleten/scheuren in de aanwezige bebouwing. Hierdoor worden geen negatieve effecten verwacht op vogels (vaste nesten categorie 1 t/m 4).

Categorie 5 van de vaste nesten

Verblijfplaatsen van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed (of in de directe omgeving), maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen mocht de broedplaats verloren gaan, zijn alleen beschermd als er onvoldoende alternatieven in de omgeving zijn. Deze soorten zijn onderverdeeld in categorie 5 van de vaste nesten. Nesten van o.a. ekster en koolmees behoren tot deze categorie. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestlocaties voor deze soort aanwezig. Een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de populatie is uitgesloten, omdat de soort algemeen voorkomt in de omgeving.

Algemene soorten

Tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met het broedseizoen. Tijdens de biotooptoets zijn o.a. algemene soorten, zoals houtduif aangetroffen in de aanwezige bomen. Deze vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, zijn deze nesten alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. Dit geldt voor nesten van algemene vogels, zoals de winterkoning en merel. Met deze broedvogels kan eenvoudig rekening worden gehouden door de voorgenomen werkzaamheden te starten buiten de periode maart-juli, of door nesten binnen de broedperiode ongemoeid te laten.

4.1.2 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn streng beschermd in het kader van de Wnb. Dit betekent dat onder andere verblijfplaatsen van deze soorten niet zomaar mogen worden aangetast. Door de voorgenomen ontwikkeling verdwijnen mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen of functies (zoals foerageergebied) die van belang zijn voor vleermuizen de een vaste rust- en verblijfplaatsen in de directe omgeving hebben. In de NDFF zijn binnen het plangebied waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis. Tevens zijn in de garageboxen open stootvoegen aanwezig. Deze zitten echter maar op geringe hoogte (twee meter) en zijn grotendeels gevuld met spinrag. Ook

zijn tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek geen waarnemingen gedaan van vleermuizen. Gezien deze bovenstaande bevindingen wordt een negatief effect op vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet verwacht.

Lijnvormige elementen zoals bomenrijen die als vliegroute fungeren liggen aan de rand van het plangebied (houtsingel spoorlijn). De opdrachtgevers is voornemen deze houtsingel geleidelijk om te vormen, door deze aan te planten met bomen en struiken. Hierdoor blijft de lijnvormige structuur gehandhaafd en kan deze blijven dienen als vliegroute. Wel wordt aanbevolen om lichtverstoring te voorkomen, door bijvoorbeeld geen straatlantaarns te richten op deze houtsingel. Indien de werkzaamheden aan de houtsingel gefaseerd worden uitgevoerd en geen lichtverstoring plaatsvindt is een negatief effect op vliegroutes uitgesloten.

4.1.3 Grondgebonden zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen de soorten eekhoorn en steenmarter voor. Omdat binnen het plangebied geen grote of geschikte bomen aanwezig zijn en hierin ook geen nesten zijn aangetroffen kan de aanwezigheid van nesten van eekhoorn in het plangebied worden uitgesloten. Verblijfsplaatsen voor steenmarter zijn eveneens uit te sluiten, omdat binnen het plangebied geen potentiële vaste- rust en verblijfplaatsen aanwezig zijn in de vorm van holten en spleten.

4.1.4 Reptielen en amfibieën

Ten zuiden van het plangebied is een waarneming bekend van kamsalamander op ruim 1 km ten zuiden van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig, die kunnen dienen als voortplantingswater. Daarnaast ligt de vindplaats van de kamsalamander op dermate grote afstand en ligt het plangebied geïsoleerd ten opzichte van de vindplaats waardoor een negatief effect op de kamsalamander kan worden uitgesloten. Binnen het plangebied komen algemene amfibieën voor, zoals groene kikker en kleine watersalamander. Als werkzaamheden in de buurt van de watergangen wordt uitgevoerd geldt de algemene zorgplicht (zie ook hoofdstuk 4.1.6).

4.1.5 Vaatplanten en overige soortgroepen

Binnen het plangebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen tijdens de biotooptoets en bronnenstudie. Hierdoor kan een negatief effect op vaatplanten en overige soortgroepen worden uitgesloten.

4.1.6 Zorgplicht

Voor vrijgestelde soorten (o.a. egel, konijn en groene kikker) in de Provincie Limburg (zie paragraaf 1.2 en tabel 1.1) is de algemene zorgplicht van toepassing indien deze soorten in de directe omgeving van het plangebied voorkomen. Om te voldoen aan de zorgplicht hoeft niet gewerkt te worden middels een gedragscode of een ontheffing. In deze specifieke situatie kunnen effecten uitgesloten worden door rekening te houden met de werkrichting. Door één kant op te werken, hebben eventueel aanwezige dieren de kans om te vluchten. In het geval dieren worden aangetroffen, bijvoorbeeld een egel, dan moeten deze de mogelijkheid krijgen om te vluchten. Eventueel kunnen dieren buiten de begrenzing van het werkterrein worden verplaatst/verjaagd.

4.2 BEOORDELING EFFECTEN GEPLANE INGREEP OP BESCHERMDE GEBIEDEN

Met behulp van de effectenindicator is een verkenning uitgevoerd naar kansen op mogelijke significante effecten. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. Omdat de werkzaamheden buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied plaatsvinden (zie afbeelding 3.2), zijn factoren als oppervlakteverlies en ontsnippering niet aan de orde. Ook vinden door de ontwikkelingen binnen Hoolhoes geen ontwikkelingen plaats die ingrijpen op het milieu, zoals vernatting, verzilting of verontreiniging van het Natura 2000-gebied of die leiden tot een verandering in soortensamenstelling of populatiedynamiek. Wel kunnen indirect effecten optreden als gevolg van verstoring of door de uitstoot van stikstof (externe werking) en daarmee vermessing en verzuring van de habitattypen in het N2000-gebied.

In de onderstaande alinea's wordt per Natura 2000-gebied de stikstofgevoelige habitattypen getoetst aan de ruimtelijke ontwikkeling "Hoolhoes".

Grensmaas

In de effectenindicator zijn binnen dit Natura 2000-gebied geen stikstofgevoelige habitatsoorten en habitattypen aanwezig. Negatieve effecten op de habitatsoorten en habitattypen worden niet verwacht.

Bunder- en Elslooërbos

In de effectenindicator zijn binnen dit Natura 2000-gebied geen stikstofgevoelige habitatsoorten en habitattypen aanwezig. Negatieve effecten op de habitatsoorten en habitattypen worden niet verwacht.

Bemelerberg en Schiepersberg

Binnen het Natura 2000-gebied komt heischraal grasland voor. Dit is een zeer stikstofgevoelig habitatype dat centraal binnen dit Natura 2000-gebied voorkomt. De afstand vanaf het heischraal grasland tot het plangebied bedraagt ruim 5 km. Een negatief effect op het habitatype wordt niet verwacht. Op basis van soortgelijke projecten in de omgeving van Natura 2000-gebieden (middelgrote woningbouwprojecten) leiden deze projecten tot geen verhoging in stikstofwaarden en worden de drempelwaarden (0,05 mol) ook niet overschreden. Deze gebieden liggen ook op kortere afstand tot een Natura 2000-gebied. Hiermee wordt geen negatief effect verwacht.

Geuldal

Binnen het Natura 2000-gebied komen de volgende stikstofgevoelige habitattypen voor namelijk, zinkweiden, heischrale graslanden en kalkmoerassen. Deze habitattypen komen op ruim tien km ten oosten van het plangebied en liggen op dermate afstand, dat een negatief effect op deze gebieden is uitgesloten.

Savelsbos

In de effectenindicator zijn binnen dit Natura 2000-gebied geen stikstofgevoelige habitatsoorten en habitattypen aanwezig. Negatieve effecten op de habitatsoorten en habitattypen worden niet verwacht.

Sint Pietersberg

In de effectenindicator zijn binnen dit Natura 2000-gebied stikstofgevoelige soorten bekend, namelijk heischrale graslanden. Deze graslanden zijn gelegen aan de zuidgrens van dit Natura 2000-gebied. Dit is op ene dermate grote afstand (ong. 10 km), dat een negatief effecten op de habitattypen en/of habitatsoorten onwaarschijnlijk is.

Mechelse Heide en vallei van de Ziepbeek (België)

Dit Belgische natura 2000-gebied ligt op dermate afstand (>8 km), dat een negatief effect op de habitatsoorten en/of habitatgebieden kunnen worden uitgesloten. Binnen dit natura 2000-gebied zijn stikstof gevoelige habitattypen aanwezig in de kern van het gebied op ruim 10 km. Dit betreffen o.a. heischrale graslanden en natte heide.

Conclusie

Het plangebied is niet gelegen in een natura 2000-gebied, maar binnen een straal van 10 km liggen zes natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied is de geplande ingreep getoetst aan de beschermde habitatsoorten en habitattypen, waarbij externe werking kan optreden. Uit de analyse van de bovenstaande Natura 2000-gebieden worden geen negatieve effecten verwacht (expert judgement) op de voorkomende habitattypen en habitatsoorten.

5 CONCLUSIE

In onderstaande tabel 5.1 zijn de beschermde soorten en gebieden opgenomen die mogelijk in het plangebied voorkomen. Tevens zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling, evenals de eventuele noodzaak voor nader onderzoek en/of een ontheffings-of vergunningprocedure in het kader van de Wet natuurbescherming inzichtelijk gemaakt. Voor de aanvullende onderzoeken zijn globaal de onderzoeksperioden weergegeven.

Tabel 5.1 Overzicht van effecten op beschermde soorten en mogelijk vervolgonderzoeken.

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Ontheffing/ vergunning	Vervolgstappen / opmerkingen
Soortbescherming			
Algemeen voorkomende broedvogels	Mogelijk	Nee	Verwijderen bomen en struiken buiten het broedseizoen (half maart t/m juli).
Categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten	Nee	Nee	Geen
Categorie 5 van de vaste nesten	Mogelijk	Nee	Werken buiten het broedseizoen. (half maart t/m juli)
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk	Nee	Voor algemene soorten is de zorgplicht van toepassing.
Vleermuizen	Ja	Nee	De omvorming van de houtsingel tussen de spoorwaaier en het plangebied dient in meerdere fases te worden uitgevoerd in de periode november t/m maart. Verlichting mag niet richting de houtsingel worden gericht om negatieve effecten op een potentiële vliegroute te voorkomen.
Reptielen en amfibieën	Mogelijk	Nee	Voor algemene soorten is de zorgplicht van toepassing.
Planten en overige soortgroepen	Mogelijk	Nee	Voor algemene soorten is de zorgplicht van toepassing.
Gebiedsbescherming / Natura 2000			
NNN	Nee	Nee	Geen
Habitattypen	Nee	Nee	Geen
Habitatsoorten	Nee	Nee	Geen

BRONNEN

Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). - Nederlandse Fauna I. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden, 416 blz., 14 platen.

Kuiper Compignons, 20 september, 2017. Quickscan stikstofonderzoek bestemmingsplan 'Steekterweg 78D

Kuiper Compignons, 17 juni 2016. Externe werking Nbw 1998 'Centrumplan Den Hoorn'

Lievense CSO, 9 september, 2016. Stikstofdepositieonderzoek Oude tempel Soesterberg

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). - Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Tauw Eindhoven, 2013. Vleermuisonderzoek verkabeling, Limmel. 18 september, 2013

Tauw Amsterdam, 2013. Bomeninventarisatie en ecologisch onderzoek verkabeling Limmel. 3 februari 2013.

Tennet TSO B.V. Arnhem, 2010. Quickscan ecologie verkabeling 150 KV-lijnen te Limmel. September 2010.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013.

Websites

- www.rvo.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.natura2000.nl
- www.ndff.nl
- www.synbiosys.alterra.nl
- www.limburgt.nl
- www.waarneming.nl
- www.telmee.nl
- www.sovon.nl

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 BESCHERMINGSKADER

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. De gebieden, die zijn aangewezen als speciale beschermingszone maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen.

Wet natuurbescherming

De beschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn nationaal geïmplementeerd in de Wet natuurbescherming (hierna WNB genoemd). De wet maakt op het gebied van soortenbescherming onderscheid in 3 beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
- Beschermingsregime andere soorten

Onderstaand zijn de meest relevante verbodsbepalingen per regime opgenomen:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10 van de WNB zegt het volgende:

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ontheffing

Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van één of meer van de bovengenoemde verboden. Dit kan echter uitsluitend indien aan strikte voorwaarden wordt voldaan. Onderstaand zijn deze per beschermingsregime opgenomen.

Soorten Vogelrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Soorten Habitatrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Voor deze soorten geldt hetzelfde als voor de soorten van de Habitatrichtlijn (zoals boven omschreven). Daarnaast geldt in aanvulling op onderdeel b dat de vrijstelling of ontheffing ook verband kan houden met handelingen:

- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de soort ook onder één van de beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming valt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.